

Experto Pro Bono

Fundacja rozwoju świadomości obywatelskiej

PRAWO ADMINISTRACYJNE

Poradnik prawny z cyklu
"Poznaj swoje prawa".

PORADNIK Z ZAKRESU PODSTAW PRAWA

Niniejszy poradnik został przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2022 roku punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu otwockiego we współpracy z Fundacją Rozwoju Świadomości Obywatelskiej Experto Pro Bono finansowanego z budżetu państwa realizowanego przez Powiat Otwocki.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Starostwo Powiatowe w Otwocku
Powiat Otwocki

SPIS TREŚCI:

I.	ZAMELDOWANIE W MIEJSCU POBYTU OBYWATELI POLSKICH.....	1 - 3
II.	NADANIE IMIENIA I NAZWISKA.....	3 - 7
III.	LEGALIZACJA POBYTU CUDZOZIEMCÓW W POLSCE.....	7 - 12

I. ZAMELDOWANIE W MIEJSCU POBYTU OBYWATELI POLSKICH

Obywatel polski przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zobligowany wykonać **obowiązek meldunkowy** na zasadach określonych treścią ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Obowiązek ten **polega przede wszystkim na zameldowaniu się w miejscu pobytu stałego lub czasowego**. Równocześnie można mieć jedno miejsce pobytu stałego i jedno miejsce pobytu czasowego. Regulacje w tym zakresie mają jedynie **cel ewidencyjny** – potwierdzenia faktu pobytu osoby w miejscu, w którym się zameldowała na pobyt czasowy lub stały. Obywatel polski który opuszcza miejsce swojego pobytu stałego lub miejsce pobytu czasowego w Polsce, przed upływem deklarowanego okresu pobytu obowiązany jest wymeldować się.

1. DEFINICJE USTAWOWE

Pobytem stałym jest zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem, z zamiarem stałego przebywania. **Pobytem czasowym** jest przebywanie bez zamiaru zmiany miejsca pobytu stałego w innej miejscowości aniżeli pobyt stały, pod oznaczonym adresem lub w tej samej miejscowości, lecz pod innym adresem. Przez pobyt czasowy obywatela polskiego rozumie się przebywanie poza miejscem pobytu stałego przez okres ponad 3 miesiące. Przy dokonywaniu czynności zameldowania obywatel obowiązany jest wskazać deklarowany okres pobytu w tym miejscu.

2. TERMIN WYKONANIA OBOWIĄZKU MELDUNKOWEGO

Ustawodawca wskazał iż wykonanie obowiązku meldunkowego powinno nastąpić **najpóźniej w 30 dniu licząc od dnia przybycia do miejsca pobytu stałego/czasowego**.

3. ELEMENTY SKŁADOWE ADRESU ZAMELDOWANIA

Adres pobytu stałego lub czasowego, podaje się wskazując:

- w gminach które uzyskały status miasta: nazwę miasta (dzielnicy), ulicę, numer domu i lokalu – jeżeli jest wydzielony, nazwę województwa oraz kod pocztowy,
- w pozostałych gminach: nazwę miejscowości, ulicy – jeżeli w miejscowości występuje podział na ulice, numeru domu i lokalu – jeżeli jest wydzielony, nazwę gminy, nazwę województwa oraz kod pocztowy.

4. FORMA WYKONANIA OBOWIĄZKU MELDUNKOWEGO

Zameldowania na pobyt stały lub czasowy obywatel polski przebywający na terytorium Polski może dokonać:

- **w formie pisemnej**, składając odpowiedni formularz w organie gminy właściwym ze względu na położenie nieruchomości, w której zamieszkuje obywatel Polski, na którym właściciel lub inny podmiot, dysponujący tytułem prawnym do lokalu, potwierdza pobyt wnioskodawcy w lokalu, za okazaniem do wglądu dokumentu potwierdzającego tytuł prawny do lokalu tego właściciela lub podmiotu oraz za okazaniem do wglądu dowodu osobistego lub paszportu wnioskodawcy;

- **w formie dokumentu elektronicznego**, na formularzu umożliwiającym wprowadzenie danych do rejestru PESEL przez organ gminy właściwy ze względu na położenie nieruchomości, w której zamieszkuje obywatel Polski, pod warunkiem otrzymania urzędowego poświadczenia odbioru, dołączając do formularza dokument elektroniczny potwierdzający jego tytuł prawny do lokalu, a gdy nie jest możliwe jego uzyskanie – odwzorowanie cyfrowe tego dokumentu, a w sytuacji gdy obywatel nie posiada tytułu prawnego do lokalu – dołącza dokument elektroniczny zawierający oświadczenie właściciela lub innego podmiotu dysponującego tytułem prawnym do lokalu, potwierdzające jego pobyt w lokalu a także dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu tego właściciela lub podmiotu, a w razie niemożności jego uzyskania – odwzorowanie cyfrowe wspomnianych dokumentów.

Za dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu uznaje się w szczególności umowę cywilnoprawną, odpis z księgi wieczystej albo wyciąg z działów I i II księgi wieczystej, decyzję administracyjną lub orzeczenie sądu o posiadaniu tytułu prawnego. Organ gminy w razie powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do dołączonego odwzorowania cyfrowego dokumentów, jest umocowany do żądania okazania przez obywatela polskiego oryginałów tychże dokumentów w celu dokonania weryfikacji ich autentyczności.

5. TRYB ROZSTRZYGANIA O ZAMELDOWANIU

Organ gminy rozstrzyga kwestię zameldowania w formie decyzji administracyjnej w przypadku:

- jeżeli dane zgłoszone do zameldowania lub wymeldowania budzą wątpliwości o zameldowaniu lub wymeldowaniu,
- jeżeli powstały wątpliwości co do stałego lub czasowego charakteru pobytu obywatela pod deklarowanym adresem.

6. DZIAŁANIE PRZEZ OSOBĘ TRZECIĄ

Obowiązek meldunkowy powinien być wypełniony **osobiście** przez obywatela polskiego za następującymi wyjątkami:

- dokonanie czynności **przez pełnomocnika** legitymującego się pełnomocnictwem udzielonym w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego lub zgłoszonego do protokołu, po potwierdzeniu przez pełnomocnika jego tożsamości za pomocą dokumentu tożsamości albo po uwierzytelnieniu pełnomocnika na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,
- dokonanie czynności **przez przedstawiciela ustawowego, opiekuna prawnego lub inną osobę sprawującą faktyczną opiekę w miejscu wspólnego pobytu, nad obywatelem polskim podlegającym obowiązkowi meldunkowemu**, gdy nie posiada on zdolności do czynności prawnych lub posiada ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

7. TREŚĆ FORMULARZA O ZAMELDOWANIU

Formularz zgłoszenia pobytu czasowego/stałego zawiera dane:

- nazwisko i imię/imiona obywatela polskiego,
- numer PESEL jeżeli został nadany,
- datę i miejsce urodzenia, o ile numer ewidencyjny PESEL nie został nadany,

- kraj urodzenia,
- kraj poprzedniego miejsca zamieszkania – w przypadku zameldowania na pobyt stały, kraj miejsca zamieszkania – w przypadku zameldowania na pobyt czasowy,
- adres nowego miejsca pobytu czasowego lub stałego,
- deklarowany okres pobytu w przypadku pobytu czasowego,
- podpis właściciela lokalu lub innego podmiotu dysponującego tytułem prawnym do lokalu, chyba że zgłoszenie jest dokonywane w formie dokumentu elektronicznego, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej,
- nazwisko i imię pełnomocnika, o ile został ustanowiony,
- adres elektroniczny służący do doręczeń, jeżeli osoba dokonała zameldowania na pobyt stały przy wykorzystaniu dokumentu elektronicznego,
- adres poczty elektronicznej lub numer telefonu,
- informację o wyrażeniu zgody na przekazanie danych do rejestru danych kontaktowych osób fizycznych.

8. OBOWIĄZEK MELDUNKOWY W ZWIĄZKU Z NARODZENIEM DZIECKA

Kierownik urzędu stanu cywilnego sporządzający akt urodzenia dziecka obywatela polskiego zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dokonuje z urzędu zameldowania dziecka w miejscu stałego albo czasowego pobytu rodziców albo tego z rodziców, u którego dziecko faktycznie przebywa. Za datę początkową zameldowania uznaje się dzień sporządzenia aktu stanu cywilnego – aktu urodzenia dziecka.

9. UREGULOWANIA SZCZEGÓLNE

W przypadku obywateli polskich przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zatrudnionych na statku żeglugi śródlądowej lub morskiej albo zamieszkujących w związku z wykonywaniem pracy w ruchomym urządzeniu mieszkalnym, jest siedziba pracodawcy zatrudniającego tę osobę.

Żołnierz pozostający w czynnej służbie wojskowej, wypełnia obowiązek meldunkowy:

- w miejscu pełnienia czynnej służby wojskowej u dowódcy jednostki wojskowej
- w miejscu pobytu czasowego w obiekcie wojskowym u komendanta (kierownika, szefa, dowódcy) tego obiektu.

Takie uregulowanie polega na stwierdzeniu faktu zameldowania w rozkazie dowódcy jednostki wojskowej lub w książce zameldowań komendanta obiektu wojskowego, nie wymaga ujęcia w rejestrze PESEL i w rejestrach mieszkańców.

II. NADANIE I ZMIANA NAZWISKA

Materia nadania nazwiska została uregulowana treścią ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego oraz ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Problematyka dotyczy małoletnich dzieci, zarówno nieposiadających nazwiska w ogóle, jak i tych którym nazwisko zostało już nadane. Podstawę prawną do kształtowania danych osobowych w postaci imienia i nazwiska statuuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska, zakreślając zasady dokonania zmian, właściwość organów

administracji publicznej w tym obszarze, jak również tryb postępowania prowadzonego z wniosku uprawnionego podmiotu, zagadnienia te dotyczą sytuacji dzieci jak i osób pełnoletnich.

1. NADANIE NAZWISKA MAŁOLETNIEMU DZIECKU

Polska legislacja, tj. kodeks rodzinny i opiekuńczy, stanowi w kwestii nadania nazwiska iż:

- **dziecko co do którego istnieje domniemanie że pochodzi od męża matki**, nosi nazwisko będące nazwiskiem obojga małżonków, a jeżeli mają oni różne nazwiska, dziecko nosi nazwisko wskazane w ich zgodnych oświadczeniach, zaś w przypadku braku zgodnych oświadczeń, dziecku nadane zostaje podwójne nazwisko: matki i ojca,
- **jeżeli matka małoletniego dziecka zawarła małżeństwo z mężczyzną który nie jest ojcem tego dziecka**, a dziecko nie nosi nazwiska swojego ojca, małżonkowie mogą złożyć oświadczenia że dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko, jakie nosiłoby ich wspólne dziecko,
- **jeżeli ojcostwo zostało ustalone przez uznanie**, dziecko nosi nazwisko wskazane w zgodnych oświadczeniach rodziców, a w przypadku braku zgodnych oświadczeń, dziecku nadane zostaje nazwisko matki i ojca,
- **w razie sądowego ustalenia ojcostwa**, sąd nadaje dziecku ojcostwo w wyroku ustalającym ojcostwo,
- jeżeli **ojcostwa nie ustalono**, dziecko nosi nazwisko matki,
- jeżeli **dziecko pochodzi od nieznanych rodziców**, nazwisko nadaje sąd opiekuńczy.

2. TRYB POSTĘPOWANIA W SPRAWIE NADANIA NAZWISKA

Polskie prawodawstwo w kwestii nadania nazwiska wskazuje iż:

- oświadczenia dotyczące wyboru nazwiska dla małoletniego dziecka przyjmuje kierownik urzędu stanu cywilnego, dokumentując tą czynność w formie protokołu, który podpisują składający oświadczenie oraz kierownik urzędu stanu cywilnego. Przedmiotowy dokument jest przesyłany do kierownika urzędu stanu cywilnego, właściwego do sporządzenia aktu małżeństwa rodziców dziecka, w terminie jednego dnia roboczego od dnia sporządzenia tego protokołu, który dołącza do aktu małżeństwa wzmiankę dodatkową o nazwisku dziecka,
- jeżeli matka lub ojciec małoletniego dziecka zawarli małżeństwo z osobą która nie jest ojcem lub matką tego dziecka, przyjęcie przez kierownika urzędu stanu cywilnego albo przez konsula oświadczeń małżonków, że dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko, jakie nosi albo nosiłoby ich wspólne dziecko, dokumentuje się w formie protokołu który podpisują składający oświadczenie i kierownik urzędu stanu cywilnego/konsul. Organ który przyjął oświadczenie małżonków że dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko, jakie nosi albo nosiłoby ich wspólne dziecko, przesyła protokół kierownikowi urzędu stanu cywilnego, właściwemu do sporządzenia aktu urodzenia, w terminie jednego dnia roboczego od sporządzenia tego protokołu, w celu dołączenia do aktu urodzenia wzmianki dodatkowej o nazwisku dziecka.

3. ZAKRES ZMIANY DANYCH OSOBOWYCH W POSTACI IMIENIA I NAZWISKA

Zmiana imienia oznacza:

- zastąpienie wybranego imienia innym imieniem,
- zastąpienie dwóch imion jednym imieniem lub odwrotnie,
- dodanie drugiego imienia,
- zmianę pisowni imienia lub imion,
- zmianę kolejności imion.

Po zmianie imienia można mieć co najwyżej dwa imiona.

Zmiana nazwiska oznacza:

- zmianę na inne nazwisko,
- zmianę pisowni nazwiska,
- zmianę nazwiska ze względu na formę właściwą dla rodzaju żeńskiego lub męskiego.

Po zmianie nazwiska, nowe nazwisko nie może składać się z więcej niż dwóch członów, chyba że zmiana dotyczy nazwiska noszonego zgodnie z przepisami państwa obywatelstwa wnioskodawcy.

4. PODMIOTY UPRAWNIONE DO APLIKOWANIA O ZMIANĘ NAZWISKA

Modyfikacji w zakresie danych osobowych w postaci imienia i nazwiska na terytorium Polski mają uprawnienie dokonać:

- obywatele polscy,
- cudzoziemcy nieposiadający obywatelstwa żadnego państwa, jeżeli mają w Polsce miejsce zamieszkania,
- cudzoziemcy którzy uzyskali w Polsce ochronę międzynarodową w postaci statusu uchodźcy, tj. formę ochrony udzielaną przez organy administracji publicznej, jeśli cudzoziemiec na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego kraju.

5. KATALOG PRZESŁANEK UZASADNIAJĄCYCH ZMIANĘ NAZWISKA

Podłożem zatwierdzenia zmiany w zakresie używanego dotychczas imienia lub nazwiska może być wyłącznie ważny powód, w szczególności za wystarczającą przyczynę postrzegane są:

- zmiana imienia lub nazwiska ośmieszającego albo nieliczącego z godnością człowieka,
- zmiana na imię lub nazwisko używane przez wnioskodawcę
- zmiana na imię lub nazwisko które zostało uprzednio wnioskodawcy bezprawnie zmienione,
- zmiana na imię lub nazwisko noszone zgodnie z przepisami prawa państwa obywatelstwa wnioskodawcy.

Szczególne uregulowanie dotyczy zmiany imienia lub nazwiska cudzoziemca który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ponieważ jej dokonanie jest możliwe wyłącznie ze szczególnie ważnych powodów, związanych z zagrożeniem jego prawa do życia, zdrowia, wolności lub bezpieczeństwa osobistego.

6. WYŁĄCZENIE MOŻLIWOŚCI ZMIANY NAZWISKA

Ustawa wyłącza możliwość dokonania zmiany nazwiska:

- w przypadku niewyrażenia zgody na zmianę nazwiska przez dziecko które ukończyło trzynasty rok życia,
- w przypadku gdy rodzice nie mogą osiągnąć porozumienia, a nie zostało wydane rozstrzygnięcie sądu opiekuńczego które stanowiłoby rozstrzygnięcie sporu w tej materii,
- w przypadku aplikowania o nazwisko historyczne, wslawione w dziedzinie kultury, nauki, działalności politycznej, społecznej albo wojskowej, chyba że wnioskodawca wykaże iż posiada członków rodziny noszących nazwisko historyczne,
- w przypadku gdy nazwisko noszone po zawarciu małżeństwa jest tożsame z nazwiskiem rodowym, a wnioskodawca nie wystąpił z wyraźnym żądaniem aby zmiana nazwiska dotyczyła nie tylko nazwiska noszonego aktualnie, ale także nazwiska rodowego.

7. SYTUACJA PRAWNA MAŁOLETNIH DZIECI

Dokonanie przez rodziców zmian w sferze dotychczas noszonego nazwiska, znajduje odniesienie w stosunku do nazwiska ich dzieci:

- zmiana nazwiska obojga rodziców rozciąga się na małoletnie dzieci i na dzieci, które zrodzą się w przyszłości z tego małżeństwa,
- zmiana nazwiska lub nazwiska rodowego jednego z rodziców, rozciąga się na małoletnie dzieci i na dzieci, które pochodzą od tych samych rodziców, pod warunkiem że drugi z rodziców wyraził na to zgodę, chyba że nie ma on pełnej zdolności do czynności prawnych lub jest pozbawiony władzy rodzicielskiej albo nie żyje.

W zależności od sytuacji, odpowiednio rodzic bądź dziecko wyraża zgodę na zmianę nazwiska poprzez:

- złożenie stosownego oświadczenia przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego albo jego zastępcą,
- złożenie stosownego oświadczenia przed konsulem, jeżeli dziecko zamieszkuje poza granicami Polski,
- wyrażenie stosownego oświadczenia w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym.

8. WNIOSEK O ZMIANĘ IMIENIA LUB NAZWISKA

Postępowanie w sprawie zmiany imienia lub nazwiska jest nierozdzielnie związane z trybem wnioskowym, co oznacza że do jego wszczęcia niezbędne jest **złożenie wniosku** przez ubiegającego się wnioskodawcę. Gdy osobą uprawnioną jest małoletnie dziecko, zainicjować procedurę powinien jego przedstawiciel ustawowy.

Wniosek o zmianę imienia lub nazwiska zawiera:

- imię/imiona i nazwisko oraz nazwisko rodowe,
- wskazanie kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia oraz akt małżeństwa, jeżeli zmiana imienia lub nazwiska będzie dotyczyła tego aktu,
- numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności, zwany dalej: *numerem PESEL*, jeśli wnioskodawcy został on uprzednio nadany,

- imię lub nazwisko na jakie ma nastąpić zmiana,
- wskazanie miejsca sporządzenia aktu urodzenia małoletnich dzieci, jeżeli zmiana imienia lub nazwiska będzie dotyczyła tych aktów,
- adres do korespondencji wnioskodawcy,
- uzasadnienie wniosku,
- oświadczenie wnioskodawcy że w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu cywilnego lub nie została wydana już decyzja odmowna.

9. ORGAN WŁAŚCIWY W SPRAWIE ORAZ TRYB ROZSTRZYGNIĘCIA

Adresatem wniosku o zmianę imienia lub nazwiska jest:

- wybrany kierownik urzędu stanu cywilnego,
- konsul, w przypadku gdy wnioskodawca zamieszkuje poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, wówczas organ ten przekazuje wniosek kierownikowi urzędu stanu cywilnego w Polsce, wskazanemu przez ubiegającego się o zmianę.

Uprawniony organ wydaje decyzję o zmianie nazwiska lub decyzję o odmowie zmiany nazwiska. Rozstrzygnięcie podlega natychmiastowemu wykonaniu.

III. LEGALIZACJA POBYTU CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

I. LEGALIZACJA POBYTU CUDZOZIEMCÓW W POLSCE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 13 CZERWCA 2003 R. O UDZIELANIU CUDZOZIEMCOM OCHRONY NA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Cudzoziemcowi udziela się ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez: nadanie statusu uchodźcy, udzielenie ochrony uzupełniającej, udzielenie azylu bądź udzielenie ochrony czasowej.

1. STATUS UCHODŹCY

Cudzoziemcowi nadaje się status uchodźcy jeśli na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego kraju. Status uchodźcy nadaje się również małoletniemu dziecku cudzoziemca który uzyskał status uchodźcy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, urodzonemu na tym terytorium. Prześladowanie jakiego doświadczył cudzoziemiec musi ze względu na swoją istotę lub powtarzalność stanowić poważne naruszenie praw człowieka, w szczególności praw, których uchylenie jest niedopuszczalne w myśl Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości, sporządzonej w Rzymie dnia 04 listopada 1950 r., bądź też, prześladowanie musi być kumulacją różnych równie dotkliwych działań lub zaniechań, w tym stanowiących naruszenie praw człowieka.

2. OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA

Cudzoziemcowi który nie spełnia warunków do nadania statusu uchodźcy, udziela się ochrony uzupełniającej, w przypadku gdy jego powrót do kraju pochodzenia może narazić go na rzeczywiste

ryzyko doznania poważnej krzywdy i ze względu na to ryzyko nie może lub nie chce korzystać z ochrony kraju swojego pochodzenia. Ryzyko doznania poważnej krzywdy rozumiane jest przez:

- orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji,
- tortury, niehumanitarne lub poniżające traktowanie albo karanie,
- poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego.

3. AZYL

Cudzoziemcowi można udzielić azylu w Rzeczypospolitej Polskiej gdy jest to niezbędne do zapewnienia mu ochrony oraz gdy przemawia za tym ważny interes Rzeczypospolitej Polskiej.

4. OCHRONA CZASOWA

Cudzoziemcom masowo przybywającym do Rzeczypospolitej Polskiej, którzy opuścili swój kraj pochodzenia lub określony obszar geograficzny, z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka, można udzielić ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na to, czy ich przybycie miało charakter spontaniczny, czy też było wynikiem pomocy udzielonej im przez Rzeczypospolitą Polskę lub społeczność międzynarodową. Ochrony czasowej udziela się do chwili, gdy możliwy stanie się powrót cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, jednakże nie dłużej aniżeli na łączny okres dwóch lat.

II. LEGALIZACJA POBYTU CUDZOZIEMCÓW W POLSCE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 12 GRUDNIA 2003 R. O CUDZOZIEMCACH

Cudzoziemcowi w celu legalizacji pobytu w Polsce można wydać wizę, zezwolenie na pobyt czasowy, stały lub pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, może on także uzyskać zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub zgodę na pobyt tolerowany w postępowaniu o zobowiązanie do powrotu.

1. WYDANIE WIZY

Wiza krajowa uprawnia do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ciągłego pobytu lub do kilku pobytów na tym terytorium następujących po sobie, trwających łącznie dłużej niż 90 dni w okresie ważności wizy, który nie przekracza jednego roku.

2. ZEZWOLENIA NA POBYT CZASOWY

Zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcowi udziela się jeżeli spełnia on wymogi określone ze względu na deklarowany cel pobytu, a okoliczności które są podstawą do ubiegania się o to zezwolenie, uzasadniają jego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przez okres

dłuższy niż 3 miesiące. Przedmiotowego zezwolenia udziela się na okres niezbędny do realizacji celu pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie dłuższy jednak niż trzy lata. Za cel pobytu uznane mogą być: świadczenie pracy tudzież wykonywanie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, kształcenie się na studiach, prowadzenie badań naukowych, odbycie stażu u organizatora stażu zatwierdzonego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, udział w programie wolontariatu europejskiego, połączenie z członkiem rodziny będącym obywatelem polskim lub cudzoziemcem przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także inne okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu cudzoziemca.

3. ZEZWOLENIA NA POBYT STAŁY

Zezwolenia na pobyt stały cudzoziemcowi udziela się na czas nieoznaczony jeżeli:

- jest dzieckiem obywatela polskiego przebywającego pod jego władzą rodzicielską,
- jest dzieckiem cudzoziemca któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, pozostającym pod jego władzą rodzicielską, urodzonym po udzieleniu temu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, bądź urodzonym w okresie ważności zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego temu cudzoziemcowi lub w okresie pobytu tego cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany albo w związku z nadaniem temu cudzoziemcowi statusu uchodźcy lub udzieleniem ochrony uzupełniającej,
- pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim z obywatelem polskim i pozostawał w tym związku małżeńskim przez co najmniej 3 lata przed dniem, w którym złożył wniosek o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały i bezpośrednio przed złożeniem tego wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nie krótszy niż 2 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, udzielonego w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim z tym obywatelem polskim lub w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy, udzieleniem ochrony uzupełniającej lub udzieleniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych,
- jest osobą o polskim pochodzeniu i zamierza osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe,
- jest ofiarą handlu ludźmi i przebywał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały, przez okres nie krótszy niż 1 rok na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi lub jest ofiarą handlu ludźmi i współpracował z organami ścigania w postępowaniu karnym w sprawie o przestępstwo z artykułu 189a § 1 kk lub jest ofiarą handlu ludźmi i ma uzasadnione obawy przed powrotem do kraju pochodzenia,
- bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt stały przebywał nieprzerwanie na terytorium Polski przez okres nie krótszy niż: 5 lat w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy, udzieleniem ochrony uzupełniającej lub na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych; 10 lat na podstawie zgody na pobyt tolerowany w wypadkach określonych w ustawie; 4 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę udzielonego ze względu na cel wykonywania pracy w zawodzie pożądanym dla polskiej gospodarki i posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny,
- udzielono mu azylu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- posiada ważną Kartę Polaka i zamierza osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe,

- jest obywatelem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii, który spełnia określone ustawą warunki.

4. ZEZWOLENIA NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UE

Zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej udziela się cudzoziemcowi na jego wniosek, na czas nieoznaczony, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie i nieprzerwanie co najmniej przez 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku i spełnia łącznie następujące warunki:

- posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu, wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na utrzymaniu,
- posiada ubezpieczenie zdrowotne uznawane w Polsce,
- posiada potwierdzoną znajomość języka polskiego.

5. ZGODA NA POBYT ZE WZGLĘDÓW HUMANITARNYCH

Cudzoziemcowi udziela się zgody na pobyt ze względów humanitarnych na terytorium Polski, jeżeli zobowiązanie go do powrotu: może nastąpić jedynie do państwa w którym w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości, sporządzonej w Rzymie dnia 04 listopada 1950 roku: zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego lub mógłby on zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub mógłby być zmuszony do pracy lub mógłby być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej.

Przedmiotowej zgody udziela się także, jeżeli zobowiązanie do powrotu naruszałoby prawo cudzoziemca do życia rodzinnego lub prywatnego, w rozumieniu ww. przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności lub naruszałoby prawa dziecka, określone w Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku, w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu.

6. ZGODA NA POBYT TOLEROWANY

Zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udziela się cudzoziemcowi, jeżeli zobowiązanie go do powrotu:

- może nastąpić jedynie do państwa, w którym w rozumieniu ww. Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie: zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego lub mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub mógłby on zostać zmuszony do pracy lub mógłby być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej; w przypadku gdy zachodzą okoliczności do odmowy udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych,
- jest niewykonalne z przyczyn niezależnych od organu właściwego do przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i od cudzoziemca,
- może nastąpić jedynie do państwa, do którego wydanie go jest niedopuszczalne na mocy orzeczenia sądu albo z uwagi na rozstrzygnięcie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy wydania cudzoziemca.

III. LEGALIZACJA POBYTU CUDZOZIEMCÓW W POLSCE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 02 KWIETNIA 2009 R. O OBYWATELSTWIE POLSKIM

Obywatelstwo polskie nabywa się z mocy prawa, przez nadanie obywatelstwa polskiego lub przez uznanie za obywatela polskiego.

1. NABYCIE OBYWATELSTWA POLSKIEGO Z MOCY PRAWA

Nabycie obywatelstwa polskiego z mocy prawa przysługuje małoletniemu dziecku przez urodzenie w przypadku gdy:

- co najmniej jedno z rodziców jest obywatelem polskim,
- urodziło się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jego rodzice są nieznani, nie posiadają żadnego obywatelstwa lub ich obywatelstwo jest nieokreślone.

Małoletni nabywa także obywatelstwo polskie w sytuacji gdy:

- został znaleziony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej a jego rodzice są nieznani,
- został przysposobiony przez osobę lub osoby posiadające obywatelstwo polskie, jeżeli przysposobienie pełne nastąpiło przed ukończeniem przez niego 16 lat, wówczas przyjmuje się że małoletni cudzoziemiec nabył obywatelstwo polskie z dniem urodzenia.

2. NADANIE OBYWATELSTWA POLSKIEGO

Nadanie obywatelstwa polskiego cudzoziemcowi przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej następuje w drodze uznaniowego postanowienia najwyższego organu państwa, które nie jest ograniczone wypełnieniem przesłanek ustawowych.

3. UZNANIE ZA OBYWATELA POLSKIEGO

Uznanie za obywatela polskiego następuje w przypadku:

- cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od trzech lat, na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, który posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego,
- cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co najmniej od roku na podstawie zezwolenia na pobyt stały które uzyskał w związku z wykazaniem polskiego pochodzenia lub posiadając Kartą Polaka,
- cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od dwóch lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały które uzyskał w związku z posiadaniem statusu uchodźcy,
- cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co najmniej od dwóch lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu który nie posiada

żadnego obywatelstwa lub prawa stałego pobytu który pozostaje co najmniej od trzech lat w związku małżeńskim zawartym z obywatelem polskim,

- cudzoziemca przebywającego legalnie i nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co najmniej od 10 lat który posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego oraz posiada zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub uzyskał prawo stałego pobytu,
- małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu którego jedno z rodziców jest obywatelem polskim, a drugie z rodziców, nieposiadające obywatelstwa polskiego, wyraziło zgodę na to uznanie,
- małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu którego co najmniej jednemu z rodziców zostało przywrócone obywatelstwo polskie, a drugie z rodziców, nieposiadające obywatelstwa polskiego, wyraziło zgodę na to uznanie.

Autor – Radca Prawny Paulina Brzozowska

Experto Pro Bono

Fundacja rozwoju świadomości obywatelskiej

Fundacja Rozwoju Świadomości Obywatelskiej

Experto Pro Bono

ul. Legionów 10, 22-400 Zamość

KRS: 0000582999

e-mail: biuro@fundacjaepb.pl

www.fundacjaepb.pl